

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

I. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Στα όρια της προσωπικής ζωής

Πληροφορία είναι ό,τι κάποιος κάπου δεν επιθυμεί να δημοσιευτεί ή να διαδοθεί. Μπορεί βέβαια πολλές από τις ειδήσεις που βλέπουν το φως της μέρας να μην κάνουν κανένα να χάσει τον ύπνο του, αυτό όμως δε σημαίνει ότι ο παραπάνω ορισμός δεν έχει βάση αληθείας. Οι τίτλοι των εφημερίδων και των ραδιοτηλεοπτικών ειδήσεων έχουν συνήθως θέμα κάποιο εξαιρετικό γεγονός: το ένα αεροπλάνο που συνετρίβη και όχι τα χιλιάδες που **προσγειώνονται**, τις αλλαγές της κυβερνητική πολιτικής και όχι τη **σταθερή** εφαρμογή κάποιου γνωστού προγράμματος, την εξαιρετικά καλή ή κακή και όχι τη μέση σοδειά. Συνήθως, τα εξαιρετικά αυτά γεγονότα είναι, εξ ορισμού, ειδήσεις που κάποιος κάπου θα προτιμούσαν να μη **δημοσιοποιηθούν**, για ένα σωρό λόγους, γιατί θα προκαλούσαν είτε πολιτική ή επιχειρηματική αμηχανία είτε προσωπική **θλίψη** και οδύνη.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν συχνά κατηγορηθεί γι' αυτή την έμφαση που δίνουν στο καινούργιο ή ασυνήθιστο γεγονός· και κυρίως έχουν κατηγορηθεί τα δυτικά μέσα ενημέρωσης για τις **«κακές ειδήσεις»** που μεταδίδουν τη σχέση με την Αφρική, την Ασία και τη Λατινική Αμερική. Αυτό είναι όμως αναπόφευκτο, δεδομένου ότι τα όργανα του τύπου και της πληροφόρησης επιτελούν πρωτίστως δημόσια λειτουργία. Τα μέσα ενημέρωσης και οι ειδήσεις που μεταδίδουν δεν υπάρχουν εν κενώ, απευθύνονται σε συγκεκριμένο κοινό. Όσο ευγενείς και αν είναι οι αρχές της και όσο ωραία κι αν γράφει, μια εφημερίδα χωρίς αναγνώστες δεν έχει λόγο ύπαρξης.

Η ικανοποίηση της αγοράς δεν είναι, βέβαια, το άπαν, αλλά η ύπαρξη αγοράς είναι απαραίτητη προϋπόθεση ενός ανεξάρτητου και αποδοτικού μέσου ενημέρωσης του είδους που συναντούμε στις δημοκρατικές χώρες. Αν δεν έχει πελατεία, το μέσο μετατρέπεται σε όργανο προπαγάνδας που υπηρετεί το χρηματοδότη, ο οποίος έχει και τον αποφασιστικό λόγο, όσον αφορά το περιεχόμενο. Αυτοί όμως οι πελάτες ενδιαφέρονται κυρίως για το εξαιρετικό γεγονός, το νέο και ασυνήθιστο.

Είτε μας αρέσει είτε όχι, είναι ίδιον της ανθρώπινης φύσης να ενδιαφέρεται περισσότερο για το ένα αεροπορικό δυστύχημα και όχι για τις χιλιάδες ασφαλείς πτήσεις, και τα μέσα ενημέρωσης υποκλίνονται σ' αυτό το χαρακτηριστικό. Τα μέσα εκπληρούν, φυσικά και πολλούς άλλους ρόλους – σχολιάζουν, αναλύουν, παρατηρούν, ενημερώνουν για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, γράφουν ωραία ή χιουμοριστικά κείμενα. Πρωταρχικός, όμως, ρόλος τους είναι να ανακαλύπτουν και να μεταδίδουν τις ειδήσεις που είναι ενδιαφέρουσες ή χρήσιμες για το κοινό. Για να το πετύχουν αυτό, χρειάζονται ένα πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον που να αναγνωρίζει την ελεύθερη διάδοση της πληροφορίας ως κοινωνικό αγαθό και ως χάρη που παραχωρείται με μισή καρδιά στα μέσα ενημέρωσης, με τον όρο ότι θα συμμορφώνονται στους κανόνες στους οποίους θέτουν οι πολιτικές αρχές.

Οι πολιτικές αρχές μπορεί να θεωρούν αυτή την ελευθερία ανυπόφορη στην πράξη, ακόμα κι αν είναι πρόθυμες να την αναγνωρίσουν θεωρητικά. Αυτοί που ασκούν εξουσία είναι φυσικό να μη θέλουν να βγουν στο φως τα λάθη τους, οι αποτυχίες και οι μυστικές δραστηριότητές τους. Η κατανόησή, αν και μη συγχωρήσιμη, τάση τους να θέλουν πάντα να περιορίσουν την ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης επιτείνεται, σε πολλές δημοκρατικές χώρες, λόγω των τεταμένων σχέσεων μεταξύ του τύπου και των κρατούντων – **στον πολιτικό, επιχειρηματικό, διοικητικό ή άλλους τομείς** – αποκρύπτοντας σημαντικές ειδήσεις.

Οι δημοσιογράφοι πάντα έτοιμοι να καταγγείλουν τις καταχρήσεις εξουσίας, είναι διαρκής απειλή γι' αυτούς που επιθυμούν να χειρίζονται τις δημόσιες υποθέσεις μακριά από το αδιάκριτο μάτι της κοινής γνώμης. Αν προστεθεί σ' αυτό και ο ρόλος των δημοσιογράφων ως σχολιαστών και κριτικών, τότε οι τεταμένες σχέσεις γίνονται αναπόφευκτες, αν τα μέσα ενημέρωσης παίζουν σωστά το ρόλο που τους έχει ανατεθεί στις δημοκρατικές κοινωνίες.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη να προστατευτεί η θέση των μέσων ενημέρωσης σε μια τέτοια σχέση, ορισμένες χώρες έχουν περιλάβει την ελευθερία του τύπου στο κείμενο του συντάγματος. Άλλες έχουν προσχωρήσει σε διεθνείς συμβάσεις που εγγυώνται αυτή την ελευθερία. Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι τα μέσα ενημέρωσης δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα με τις κυβερνητικές ή δικαστικές αρχές: και δεν μπορεί να γίνει αλλιώς δεδομένου του χαρακτήρα των σχέσεων τους και της τάσης των μέσων να ωθούν αυτή την ελευθερία στα όριά της. Αλλά τουλάχιστον είναι σαφής η βάση από την οποία ξεκινούν οι διαφωνίες.

Τα μέσα ενημέρωσης δεν πρέπει να ελπίζουν σε καλές σχέσεις με την εξουσία, και πρέπει να είναι έτοιμα κατά καιρούς να δυσαρεστήσουν ορισμένη τουλάχιστον μερίδα του ακροατηρίου τους. Ο ρόλος τους της ενημέρωσης και της πληροφόρησης σημαίνει ότι πρέπει να είναι έτοιμα να προσεγγίσουν περιοχές όπου υπεισέρχονται λεπτά ζητήματα προσωπικής ζωής, αλλά πρέπει να έχουν πειστεί προηγουμένως ότι υπηρετούν το δημόσιο συμφέρον. Τότε πατούν σε στέρεο έδαφος. Διαφορετικά, διακυβεύουν τον κοινωνικό τους ρόλο και δίνουν επιχειρήματα σ' αυτούς που υποστηρίζουν τον έλεγχο του τύπου, επειδή ακριβώς θεωρούν την ελευθερία της πληροφόρησης ενόχληση και όχι αγαθό.

Τζόνathan Φένμπι, Courier της Unesco, Νοέμβριος 1990, σελ. 12 – 15.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1^η δραστηριότητα

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 110 – 130 λέξεις.

8 μονάδες

2^η δραστηριότητα

A2. Να βρείτε την δομή και τη μέθοδο ανάπτυξης 8^{ης} της παραγράφου του κειμένου.

5 μονάδες

A3α) Να βρείτε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων της 1^{ης} παραγράφου:

- προσγειώνονται
- σταθερή
- δημοσιοποιηθούν
- θλίψη

4 μονάδες

β) Να ετυμολογήσετε τις παρακάτω λέξεις και με το δεύτερο συνθετικό τους να γράψετε από ένα παράγωγο ουσιαστικό απλό ή σύνθετο

- προσγειώνονται
- πληροφόρησης
- καταγγείλουν
- διαφωνίες

4 μονάδες

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

A4 α) Στο παρακάτω αποσπάσματα αφού αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης να την μετατρέψετε στην αντίθετή της: «Οι πολιτικές αρχές μπορεί να θεωρούν αυτή την ελευθερία ανυπόφορη στην πράξη».

4 μονάδες

β) Να αιτιολογήσετε την χρήση των εισαγωγικών στην 2^η παράγραφο και την χρήση της διπλής παύλας στην 5^η παράγραφο του κειμένου.

5 μονάδες

3^η δραστηριότητα

A5. Σε ένα δοκίμιο στοχασμού 250 λέξεων που θα δημοσιευθεί στη σχολική σας εφημερίδα να αναφερθείτε στα βασικότερα θετικά στοιχεία των Μ.Μ.Ε. (τηλεόραση, Τύπος, ραδιόφωνο, διαδίκτυο).

20 μονάδες

II. Λογοτεχνικό κείμενο

Τζιάνι Ροντάρι, Περιπέτεια με την τηλεόραση (αποσπάσματα)

απόδοση: Άλκη Ζέη

Ένα βράδυ ο κύριος Βερούτσι γύρναγε από τη δουλειά του.

[.....]

— Επιτέλους, γυρνάω σπίτι... Σπίτι μου, σπιτάκι μου και σπιτοκαλυβάκι μου. Δεν μπορώ άλλο.

Είμαι ψόφιος. Κόσμος... κυκλοφορία... Τώρα θα μπω στο σπίτι μου, θα κλειδώσω την πόρτα κι ο κόσμος ολόκληρος απέξω. Αυτό τουλάχιστον μπορώ να το κάνω. Να 'μαι, έφτασα... Επιτέλους μόνος... Τι καλά... Πρώτο, δρόμο η γραβάτα... Δεύτερο, οι παντούφλες μου... Τρίτο, ανάβω την τηλεόραση... Τέταρτο, η πολυθρόνα μου, το σκαμνάκι για τα πόδια, το τσιγάρο... Αχ, τώρα είμαι με το βασιλιά γενιά*. Και, προπάντων, είμαι μόνος... μόνος... Μα συ ποια είσαι; Από πού ξεφύτρωσες;

Μια νόστιμη κοπέλα χαμογελούσε κι έσταζε μέλι στον κύριο Βερούτσι. Πριν λίγο δεν υπήρχε, τώρα στεκότανε κει δα και διόρθωνε το κολιέ που φορούσε στο λαιμό της.

— Δε με γνωρίσατε, κύριε Βερούτσι; Είμαι εκφωνήτρια της τηλεόρασης. Την ανάψατε και να 'μαι. Θα σας πω τις τελευταίες ειδήσεις.

Ο κύριος Βερούτσι διαμαρτυρήθηκε:

— Ναι, μα σεις δεν είστε μέσα στην τηλεόραση αλλά στο σπίτι μου και κάθεστε στον καναπέ μου.

— Το ίδιο δεν κάνει; Κι όταν είμαι μέσα στην τηλεόραση, είμαι σπίτι σας και κουβεντιάζω μαζί σας.

— Μα πώς καταφέρατε και μπήκατε δω μέσα; Δε σας πήρα είδηση. Ή μήπως μπήκατε κρυφά;

— Αυτό είναι άλλη κουβέντα... Τώρα θέλετε ν' ακούσετε τα νέα ή όχι;

— Τέλος πάντων..., ας ακούσουμε τι θα πείτε.

Η όμορφη κοπέλα έβαλε την καλή της φωνή κι άρχισε:

— Σε ολόκληρο το βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας συνεχίζεται το ανθρωποκυνηγό για τη σύλληψη του φοβερού ληστή που δραπέτευσε από τις φυλακές του Ρίντινγκ. Ο αρχηγός της αστυνομίας ανακοίνωσε ότι ο ληστής κατά πάσα πιθανότητα κρύβεται στα δάση...

Κείνη τη στιγμή ο κύριος Βερούτσι άκουσε μια φωνή που δεν ήταν της εκφωνήτριας ούτε κι έβγαине από την τηλεόραση, αλλά κάπου μέσα από το δωμάτιο. Έλεγε λοιπόν η φωνή:

— Παραμύθια!

— Ποιος είναι; πετάχτηκε ο κύριος Βερούτσι. Ποιος μίλησε;

— Ο ληστής, είπε η εκφωνήτρια, σαν να μη συνέβαινε τίποτα. Κοιτάξτε, θα 'χε κρυφτεί κάτω από τον καναπέ.

— Παραμύθια, ξανάπε η φωνή, πού θα κρυφτώ εγώ, δε θα το πω στην αφεντιά σου...

Ο κύριος Βερούτσι κοίταξε κατά εκεί που του φάνηκε πως ερχόταν η φωνή και είπε χωρίς πια να κρατηθεί:

— Μα ποιος του 'δωσε την άδεια. Ένας ληστής θα 'χει σίγουρα και πιστόλι. Ένας ληστής στο σπίτι μου! Είναι για να του στρίβει κανενός.

— Εσείς με προσκαλέσατε, είπε ο ληστής και βγήκε από την κρυψώνα του.

— Εγώ; Ωραίο και τούτο. Να καλέσω εγώ ληστές να μου κάνουνε επίσκεψη και να πιούμε και κανένα ποτηράκι..

— Να συνεχίσω τις ειδήσεις; Ρώτησε η εκφωνήτρια.

— Γιατί όχι; απάντησε ο κύριος Βερούτσι. Είμαι περίεργος να δω πώς θα τελειώσει η ιστορία.

Και η κοπέλα πήρε κείνη την απρόσωπη φωνή, που έχουν οι εκφωνητές όταν λένε τα νέα.

[.....]

Στο μεταξύ, όσο η εκφωνήτρια συνέχιζε να λέει τις ειδήσεις, το σπίτι του κυρίου Βερούτσι, που ήτανε μοναδικός ιδιοκτήτης και ήθελε να κάθεται μονάχος χωρίς να τον ενοχλεί κανένας, άρχισε να γεμίζει κάθε λογής κόσμο: Πλήθη από πεινασμένους, στρατεύματα σε πορεία, πολιτικοί πάνω στο βήμα, αθλητές που γυμναζόντανε, εργάτες που απεργούσαν, αεροπλάνα που πήγαιναν να βομβαρδίσουν... φωνές, στριγγλιές, τραγούδια, βρισιές σε όλες τις γλώσσες του κόσμου που μπερδευόντανε μέσα σε χίλιους δυο άλλους θορύβους.

— Φτάνει, ξεφώνισε ο κύριος Βερούτσι. Προδοσία. Παραβίαση της στέγης! Φτάνει! Φτάνει!

[.....]

Ξαφνικά... του κυρίου Βερούτσι του κατέβηκε μια ιδέα... μα τι ιδέα. Μια από κείνες που στα κόμικς τις παρουσιάζουνε μ' ένα φως που ανάβει στο κεφάλι του Μίκι ή του Σούπερμαν.

Ο κύριος Βερούτσι πλησίασε σιγά σιγά την τηλεόραση χαμογελώντας σ' όλο εκείνο τον κόσμο που τον κοίταζε με περιέργεια. Έριξε ένα τελευταίο χαμόγελο και, αφού βεβαιώθηκε πως κανένας δε θα τον εμποδίσει να κάνει αυτό που είχε στο νου του, με μια απότομη και αποφασιστική κίνηση πάτησε το κουμπί.

Η πρώτη που εξαφανίστηκε ήτανε η εκφωνήτρια. Ύστερα ο ένας μετά τον άλλο χανόντανε οι ληστές, οι τραγουδιστές, οι στρατηγοί, οι αθλητές, ο στρατός, ο κόσμος. Δεν ήτανε πολύ απλό;

Φτάνει να κλείσει κανείς την τηλεόραση κι όλοι είναι υποχρεωμένοι να εξαφανιστούνε, να μείνουνε έξω από την πόρτα και να σ' αφήσουνε μόνο στην ησυχία σου...

Ο κύριος Βερούτσι χαμογέλασε στον εαυτό του και άναψε την πίπα του.

* με το βασιλιά γενιά: δε μου λείπει τίποτε, νιώθω άρχοντας

1^η δραστηριότητα

B1. «Έριξε ένα τελευταίο χαμόγελο και, αφού βεβαιώθηκε πως κανένας δε θα τον εμποδίσει να κάνει αυτό που είχε στο νου του, με μια απότομη και αποφασιστική κίνηση πάτησε το κουμπί». Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι ο κύριος Βερούτσι πάτησε τελικά το κουμπί για να κλείσει την τηλεόραση; Να αναπτύξετε τις σκέψεις σας σε μια παράγραφο 70 περίπου λέξεων.

15 μονάδες

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

B2.α) Στο παραπάνω κείμενο να εντοπίσετε ένα σημείο στο οποίο υπάρχει:

- α) εσωτερικός μονόλογος
- β) περιγραφή

β) Να βρείτε στο κείμενο μια εικόνα και δύο μεταφορές.

15 μονάδες

B3. Η τηλεόραση μπορεί να «μπει» στα σπίτια των ανθρώπων και να επηρεάσει την κοινή γνώμη σε μεγάλο βαθμό. Με ποιες τεχνικές πιστεύετε ότι επιτυγχάνεται αυτή η επιρροή; Να αναπτύξετε τις σκέψεις σας σε ένα ενιαίο κείμενο 150 λέξεων.

20 μονάδες

Επιμέλεια: Νεοφυτίδου Ιωάννα